

معلولان؛ قشر فراموش شده جامعه ما

براساس بررسی‌های جدید بین المللی، تقریباً از هر ۷ نفر روی زمین یک نفر با ناتوانی به زندگی خود ادامه میدهد. در این گزارش به وضعیت معلولین در ایران و جهان می‌پردازیم.

براساس بررسی‌های جدید بین المللی، تقریباً از هر ۷ نفر روی زمین یک نفر با ناتوانی به زندگی خود ادامه میدهد. در این گزارش به وضعیت معلولین در ایران و جهان می‌پردازیم.

مجله مهر - چند سالی است که روز سوم دسامبر به عنوان روز جهانی معلولین نامگذاری شده است. طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی معلولیت‌های مختلف به سه دسته تقسیم می‌شود که شامل معلولین جسمی و حرکتی، معلولین ذهنی و روانی و معلولین اجتماعی می‌شود. اولین گروه معلولین، معلولین جسمی و حرکتی هستند یعنی افرادی که معلولیت آنان در زمینه جسم و فعالیت‌های حرکتی آنان است. دومین گروه معلولین روانی هستند که بیشترین این افراد را بیماران روانی حاد و مزمن و کم‌توانان ذهنی تشکیل می‌دهند. سومین گروه این معلولین، گروه معلولین اجتماعی هستند که شامل افرادی درگیری اعتیاد، دختران فرار، کودکان کار و خیابان، زنان خیابانی و... است. البته شاید در کشور ما ایران، این گروه را در دسته معلولین جامعه قرار ندهیم و اصلاً تعریفی تحت عنوان معلولین اجتماعی در جامعه وجود نداشته باشد، با این حال سازمان بهزیستی گاهی به این گروه از معلولین هم خدماتی را ارائه می‌کند.

براساس بررسی‌های جدید بین المللی، تقریباً از هر ۷ نفر روی زمین یک نفر با ناتوانی به زندگی خود ادامه میدهد. بنا بر آنچه اعلام شده، شایع‌ترین ناتوانی برای افراد زیر ۶۰ سال در سراسر جهان، افسردگی است و دومین علت معلولین در جهان بعد از اختلالات روانی، مشکلات شنوایی و بینایی است. مطالعات سازمان بهداشت جهانی نشان میدهد که بیش از ۱ میلیارد نفر با نوعی معلولیت زندگی می‌کنند. این سازمان همچنین اعلام کرده است که ۲۰ درصد از افراد فقیر در جهان معلول هستند. درصد کودکان دارای معلولیت که به مدرسه نمی‌روند بسیار متغیر است اما در بعضی از کشورهای آفریقایی بین ۶۵ تا ۸۵٪ می‌رسد. مرگ و میر کودکان دارای معلولیت ممکن است در کشورهایی که مرگ و میر زیر ۵ سال به طور کلی به زیر ۲۰٪ رسیده باشد، به ۸۰٪ برسد.

آمارهای ضد و نقیض معلولان

طبق آمار جامعه جهانی، معلولان ۱۰ تا ۱۵ درصد از جمعیت را تشکیل می‌دهند. اما زهرا ساعی عضو کمیسیون اجتماعی مجلس می‌گوید طبق آمار، یک میلیون و ۳۰۰ هزار معلول در کشور داریم که سالیانه نیز به تعداد این معلولان اضافه می‌شود. البته ساعی اضافه می‌کند این آمار از سوی سازمان بهزیستی اعلام شده که متولی اصلی امور معلولان است و مرجع آمار و اطلاعات بهزیستی است. با این حال می‌توان به این نکته توجه داشت که آمارهای جهانی؛ معلولیت‌های اجتماعی را هم در نظر می‌گیرند و این درحالی است که در کشور ما صرفاً معلولین جسمی، حرکتی و ذهنی شمرده می‌شوند. در تایید این موضوع؛ صحبت‌های آقای محمد نفریه معاون توانبخشی سازمان بهزیستی است که اخیراً به خبرگزاری ایرنا گفته است: «تقریباً ده درصد از جمعیت کشور دچار معلولیت هستند که سه درصد آن معلولیت شدید و خیلی شدید دارند. اما بر اساس اطلاعات موجود، یک میلیون و ۴۰۰ هزار نفر تحت پوشش بهزیستی هستند و از خدمات مختلف سازمان استفاده می‌کنند.»

اما مسلم است که برای برنامه ریزی امور معلولان و رفع مشکلات این قشر از جامعه، قبل از هرکاری، باید اطلاعات و آمار دقیقی از وضعیت آن‌ها در اختیار داشت. اینجاست که لزوم یک بانک اطلاعاتی دقیق از وضعیت معلولان خود را نشان می‌دهد.

در کشور ما ایران سالهاست کمک به معلولین در چهار بخش اصلی توسعه - بهداشت، آموزش، معیشت و اجتماعی - متمرکز شده است و باعث تقویت جریان اصلی و توانمندسازی می‌شود. با این حال این افراد با مشکلات زیادی در جامعه دست و پنجه نرم می‌کنند که بدیهی‌ترین آنها نبود میلمان شهری مناسب و حمل و نقل عمومی خصوصاً برای آنهاست. این موضوع سبب شده آنها برای ابتدایی‌ترین کارهای روزمره خود با مشکل مواجه شوند و خانه را به بیرون از خانه ترجیح بدهند. روز گذشته اما آقای غلام حسین محمدی، مشاور شهردار و رئیس مرکز ارتباطات و بین الملل شهرداری تهران در توییتر خود درباره بهسازی بسترهای شهری برای معلولان نوشت: «دسترسی به اطلاعات مربوط به

اماکن مناسب سازی شده مثل: بوستان ها، ایستگاه های مترو، خطوط BRT، محورها و ساختمان ها در سامانه اطلاعات مکانی شهر تهران <https://map.tehran.ir> برای عموم شهروندان فراهم شد. «

البته پیش از این آقای عبدالرضا گلپایگانی معاون معماری و شهرسازی شهرداری تهران گفته بود: « برای بهبود فرآیند موجود و برای شناساندن معابر مناسب سازی شده برای معلولان از برنامه رایا رونمایی کردیم. برنامه رایا به افراد معلول کمک می کند تا مسیرهای مناسب سازی شده را در پایتخت بشناسند و بر اساس آن مسیر خود را انتخاب کنند و باید اعلام کنم ما در شهرداری تهران پیش نویس یکپارچه شیوه نامه مناسب سازی معابر را آماده کردیم تا از این طریق گامی موثر برای افراد معلول و ناتوان برداریم. «

این مقام مسوول همچنین گفت: « مناسب سازی ۲۹ بوستان، ۲۵ خیابان و ۳۰ ساختمان را انجام دادیم و تلاش می کنیم در هر منطقه تا پایان امسال ۲ بوستان و همچنین ۲ معبر را برای معلولان مناسب سازی کنیم. البته امسال بودجه مناسب سازی شهر تهران ۳۰۶ برابر افزایش یافته است. «

با این حال این طیف از جامعه مشکلات زیادی دارند. از وضعیت اشتغال آنها گرفته تا ازدواج معلولین؛ مسائل زیادی باعث شده که آنها باوجود داشتن توانایی ها و هوش زیاد در کنج خانه بمانند و هرگز فرصت حضور در جامعه را پیدا نکنند.

عارف چراغی شوی